

El setge de Palamós de l'any 1655 i el port català del pas de Calais

Autor: Cesc Garrido

Data de publicació: 16-07-2015

Sabies que del 1651 al 1658 la vila francesa de Bergues va ser una possessió espanyola? En Francesc Garrido creu que va ser conquerida per una armada que va sortir de Palamós.

Mentre buscava material per donar forma a l'article "Les Pallamos Islands de l'Orinoco" vaig trobar una informació inesperada que ara em va bé per entendre per què els colors del Lens C.F. són "sang et or".

La informació a què em refereixo són uns documents britànics que descriuen el setge de Palamós del 1655 perpetrat per la flota francesa i vist des de l'òptica d'agents d'intel·ligència anglesos. Aquest setge va tenir lloc abans del Tractat dels Pirineus i és possible que els francesos aprofitessin estratègicament la debilitat militar catalana després de la Guerra dels Segadors per tal de conquerir el port gironí. Tot i així, l'atac no els va sortir bé.

D'aquest episodi històric el que crida l'atenció en primer lloc és la possible intervenció de la flota de Nàpols per tal d'ajudar Palamós i, en segon lloc, el fet que una vegada aixecat el setge, divuit naus "Spaniards" es dirigissin de Palamós cap a Calais. A quin port anaven?

Aquesta es una petita part de la història de Palamós explicada per espies anglesos al segle XVII.

Primer document:

A letter of intelligence to mr. Petit.

Paris, the 11/1 September, 1655.

"The duke of Vendosme is parted from Toulon with his fleet for the siege of Palamos in Catalonia..."

Segon document:

Palamos 21 setembre 1655

Mr. J. Aldworth, consul at Marseilles, to secretary Thurloe.

"I have now received advice from Barcelona, of the 16th currant, giving notice, that the admirall Vandoisme, with his fleete, was battering against a small place called Palamos (sea-port, neare Barcelona) which is alsoe besieged by land by the prince of Conti, who hath aboute 15000 horse and foote, and in all probabillity the place wil bee taken either by composition, or by force, in 10 dayes, notwithstanding a Spanish galey in the night crept under the shore, and relieved it with provisions and aboute 200 soldiers; and afterwards forced through the French fleete. The Spanish army in Cattalonia is quite destroyed, neither have they any sea-port considerable after Palamos be taken but Barcelona itselfe. The Naples fleete is dayly expected from PorteSpetia to succor said place, which if arrive in time, will in all appearance bee too strong for the duke Vandoisme. The vice-king of Cattalonia for want of mony is hardly able to keepe any soulders aboute him, and that which..."

In Marseillia,

the 21st Sept. 1655 [N. S.]

Your honor's servant,

Jo. Aldworth.

From; State Papers, 1655: September (2 of 4) British History Online

Tercer document:

Mr. Longland, agent at Leghorn, to secretary Thurloe.

"Right honorable,

Here ar com very fresh letters from Marcelles, which tel us of an engagement betwixt the French fleet and the Spanish, with advantage of the latter; but what los they hav had, the French wil not speak. 'Tis said, after the Spanyards had raised the siege of Pallamos, 18 of theyr ship departed towards Cales, from whence we hear nothing this week. 4 French ships of war ar making redy in Tollon to go out a theeving; and 'tis reported they wil tak English..."

Leghorn, Octob. 15, 1655 [N. S.]

Right honorable, your most faithful servant. Charles Longland.

From: State Papers, 1655: (document esmentat a l'article "Pallamos Islands")

.- El primer document ens informa que el Duc de Vandoisme (Duc de Vendôme) ha sortit de Toló amb la seva flota per assetjar Palamós.

.- El segon document ja ens dóna més detalls. Vandoisme està maltractant Palamós amb les seves bateries i, a més a més, el príncep Conti l'està assetjant per terra i disposa de 15.000 combatents, entre homes de cavall i de peu.

El cònsol anglès de Marsella pensa que Palamós pot aguantar deu dies com a molt, tot i que una galera lliscant pel la riba de nit ha aconseguit ficar provisions i 200 soldats per a la defensa. La armada espanyola a Catalunya està bastant destrossada. El cònsol anglès, però, sap que la flota de Nàpols està esperant a Port Spezia per ajudar Palamós. Diu que "si arriben a temps seran massa forts per al Duc Vandoisme". Diu també que el Virrei de Catalunya, per falta de diners, no pot aconseguir soldats.

.-El tercer document ens adverteix que hi ha hagut un compromís entre la flota francesa i l'espanyola, amb avantatge d'aquests últims. "Després que els "Spanyards" havien aixecat el setge de Palamós, 18 de les seves naus van partir cap a Calais, d'on no tenim notícies aquesta setmana". 4 vaixells de guerra francesos estan esperant a Toló per sortir

al vespre.

Els personatges i els llocs que apareixen als documents

Mr Petit .- Agent anglès.

Mr. J. Aldworth.- Cónsol anglès a Marsella.

John Thurloe .- L'any 1652 va ser nomenat secretari d'Estat anglès i l'any 1653 es va convertir en cap de la intel·ligència i va desenvolupar una extensa xarxa d'espies a Anglaterra i al continent, segons la història oficial anglesa.

Duc de Vendôme.- És En Cèsar de Borbó, i és a la llista de “Grand maître de la navigation de France”, títol equivalent en aquell temps a Almirall de França.

Príncep Conti.- És l'Armand de Borbó. Va prendre el comandament de l'exèrcit que el 1654 va envair Catalunya i retornà a casa el 1656, segons la història oficial francesa.

Virrei de Catalunya.- És En Joan Josep d'Àustria, fill bastard del rei Felip IV d'Espanya, que, segons la història oficial espanyola, va ser un dels qui va combatre la revolta separatista de Nàpols. És a la llista dels Virreis de Nàpols (1648). És a la llista dels Virreis de Sicília (1648-1650).

Va concloure la Guerra dels Segadors aconseguint la rendició de Barcelona al 1652, després de 15 mesos de setge; sembla ser que va impedir l'entrada i sortida d'aliments i persones. Gràcies a aquest fet va ser nomenat Virrei de Catalunya (1653-1656). Va escriure “la proclama de perdón concedido a Barcelona del 9 de octubre de 1652 “ (B.N.M., Mss., 18.655, exp. 85), que va ser oficial el dia 11.

Charles Longland.- És agent de l'almirallat anglès a Liorna.

Marcelles o Marseilia és Marsella

Leghorn és Liorna

Tollon és Toló

PorteSpetia és el Port de Spezia a 78 Km del port de Gènova

Una vegada aclarits els personatges i els llocs, voldria remarcar una paràgraf del tercer document, on diu “but what los they hav had, the French wil not speak”, que jo tradueixo com “però, que de la pèrdua que han tingut, els francesos no en parlaran”, i que em fa pensar que la flota de Nàpols va ajudar Palamós.

Probablement, els 15.000 homes del príncep Conti van tenir prou feina per anar ocupant ciutats i pobles de Catalunya i no van ser-hi a temps.

A quin port anaven les 18 “Spaniards” naus que van partir cap a Calais?

Va bé anar al cinema de tant en tant, perquè, ara que me'n recordo, fa un parell d'anys vaig anar a veure una pel·lícula que portava per títol “Bienvenue chez les Ch'tis”, rodada a Bergues, regió del Nord - Pas de Calais.

Resulta que els habitants d'aquest poble parlen un francès amb un accent estrany i certament el Lens C.F. és l'equip que suporta la càrrega simbòlica de la regió.

Curiosament, a la pel·lícula “Bienvenue chez les Ch'tis” hi ha una seqüència on els afeccionats del Lens, entre altres senyeres, fan onejar una estelada.

Fotograma de la pel·lícula “Bienvenue chez les ch'tis” al camp del Lens

Bergues és un municipi de la Regió del Nord – Pas de Calais, com Valenciennes, com Lille i com Lens.

No hi ha molta distància de Bergues a Dunkerke. De fet, és allà mateix. Hi ha un canal que hi porta. Els mariners catalans podien tenir les naus a Dunkerke mentre feien vida a Bergues en èpoques de poca navegació.

La pàgina Web que porta per títol: Bergues (Municipality, Nord, France) confirma que al 1655 Bergues era una possessió "Spaniard".

<http://www.crwflags.com/fotw/flags/fr-59-br.html>

Presentation of Bergues

"Bergues was a wealthy town famous for its woollen cloth and allowed the control of the hinterland of the port of Dunkirk. Accordingly, the town was besieged, seized and sacked several times during its long history. Charles V's troops sacked Bergues on 3 September 1383; in 1588, the town was seized once again by the French, who nearly razed it. In the 17th century, Bergues was seized by the French in 1646, by the Spaniards in 1651, and again by the French (Turenne) in 1658. Bergues was retroceded to Spain in 1659 and definitively incorporated to France in 1668 by the treaty of Aachen / Aix-la-Chapelle, which ended the Wars of Devolution".

Diu el text: "Les tropes de Carles V van saquejar Bergues el 3 setembre del 1383; al 1588, la ciutat va ser capturada de nou pels francesos, que gairebé la van arrasar. Al segle XVII, Bergues va ser capturada pels francesos al 1646, pels spaniards al 1651 i una altra vegada pels francesos (Turena) al 1658. Bergues va ser retornada a Espanya al 1659 i definitivament incorporada a França al 1668 pel Tractat d'Aquisgrà / Aix-la-Chapelle, que va posar fi a les Guerres de Devolució".

Francesc Garrido Costa